

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o projekcie ustawy budowniczej dla miasta Lwowa,
uchwalonym przez Radę miejską miasta Lwowa.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu odbytem dnia 25. Kwietnia 1876 uchwalił Wysoki Sejm projekt ustawy budowniczej dla miasta Lwowa.

Najwyższem postanowieniem z dnia 19. Sierpnia 1877 nie raczył atoli Jego Ces. i Król. Apostolska Mość użyzyć Najwyższej Sankecy temu projektowi ustawy. Uwiadamiając o tem, wymieniło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych powody odmówienia Najwyższej Sankecy powyższemu projektowi ustawy.

Rada miasta Lwowa uchwaliła na posiedzeniach odbytych dnia 28. Czerwca i 3. Lipca 1882 nowy projekt ustawy budowniczej i prosi o przedstawienie go Wysokiemu Sejmowi.

W tym projekcie zastosowała się Rada miejska do uwag poczynionych przez Ministerstwo.

Wydział krajowy poddał ten projekt szczegółowemu rozbiorowi i uznał go za zupełnie odpowiedni, z jedynym wyjątkiem dwu zmian, co do których Wydział krajowy oświadcza się za wnioskami komisji Rady miejskiej, a nie za uchwałami Rady. Mianowicie należałoby:

1. w §§. 77. i 78. przywrócić wniosek komisji, że Magistrat a nie Rada miejska, jak to zawartem jest w projekcie Rady miejskiej, udzielać ma konsensy na budowy, gdyż według statutu dla miasta Lwowa, Magistrat jest organem wykonawczym, Rada miejska zaś według §. 33. tegoż statutu organem uchwalającym i nadzorującym, a władza wykonawcza jej nie przysłuża. Następnie:

2. w §. 81. przywrócić wniosek komisji, że w razie niemożności ściągnięcia kary pieniężnej, ma ją zastąpić kara aresztu, gdyż wymagają tego ogólne obowiązujące przepisy, a wreszcie nie mający z czego zapłacić, uchodziliby bezkarnie.

Wydział krajowy wnosi przeto, Wysoki Sejm raczy uchwalić projekt ustawy pod /./ przedłożony.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem
Krakowskiem.**

We Lwowie dnia 22. Sierpnia 1882.

Marszałek krajowy:

Dr. Mikołaj Zyblikiewicz w. r.

Członek Wydziału krajowego:

Dr. Franciszek Smolka w. r.

Ustawa

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca ustawę budowniczą dla kr. stoł. miasta Lwowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Król. stoł. miastu Lwowu nadaję załączoną ustawę budowniczą.

Art. II.

Równocześnie z działalnością tej ustawy tracą moc obowiązującą dla miasta Lwowa dotychczasowe ustawy i rozporządzenia budownicze.

Ustawa niniejsza nie narusza jednakże w niczem postanowień ustaw odrębnych dla szczególnych rodzajów budowli, jak budowli wodnych i t. p., również i przepisów dotyczących się budowli dla celów wojennych i budowli kolejowych.

Do innych budowli przez Państwo, Kraj lub fundusze publiczne pod zarządkiem Państwa zostające, wykonywanych dla celów publicznych, przepisy ustawy niniejszej mają mieć zastosowanie z tą jednakże odmianą, że budowle te nie będą zawisłe od udzielenia konsensu budowniczo-policyjnego w myśl wspomnianych przepisów.

Przy budowlach w pobliżu kolei żelaznych powinny być zachowane przepisy szczegółowe, dotyczące się oddalenia budowli od kolei i sposobu wykonania takowej.

Art. III.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Dział I.

O pozwoleniu na budowę.

Budowy, na które pozwolenie urzędowe (konsens) jest potrzebne

§. 1. Pozwolenia urzędowego (konsensu) potrzeba na wykonanie nowych budowli, przebudowanie, powiększenie lub rozebranie częściowo lub w całości budynków istniejących, przedsięwzięcie w budynkach istniejących takich zmian, które oddziałują na moc i trwałość budynków, na stosunki sanitarne lub bezpieczeństwo ogniowe, albo z którymi jest połączone przeobrażenie frontu, lub wreszcie, które wywierają wpływ na prawa sąsiadów — na budowę studzien, wodociągów, zbiorników na wodę lub nawóz, kanałów, jam kloacznych, przedsięwzięcie robót w ogólności, z którymi wykopy ziemne są połączone, odgraniczenie gruntów od ulic i placów publicznych, i tym podobne roboty.

Budowy, na które wystarczy doniesienie miejskiemu Urzędowi budowniczemu.

§. 2. Przy zmianach budowlanych, które nie należą do rodzaju robót w §. 1. przytoczonych, wystarczy, jeżeli osoba do kierowania lub wykonania odnośnych robót w myśl ustaw obowiązujących upoważniona, zawiadomi poprzednio miejski Urząd budowniczy przez zapisanie przedsięwzięcia się mającej roboty w księgach na ten cel przeznaczonych.

Urząd budowniczy mocen jest wstrzymać wykonanie robót, któreby uznał jako ulegające przepisom §. 1. i zażądać przedłożenia w myśl §. 7. niniejszej ustawy.

Przy naprawach, które nie wprowadzają zmiany w ogólnym stanie budynku i których celem jest tylko utrzymanie w dobrym stanie poszczególnych przedmiotów, nie wymaga się żadnego uwiadomienia.

Oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu przy istniejących ulicach, drogach i placach publicznych.

§. 3. Jeżeli przedmiot budowy, czy to budynek, czy odgraniczenie, licować ma do ulicy, drogi lub placu publicznego, należy przed wniesieniem do Magistratu podania o konsens zapewnić się, czy kierunek dotychczasowej linii frontowej albo dotychczasowego poziomu nie ulegnie zmianie, według ogólnego planu regulacyjnego całego miasta, który to plan w urzędzie budowniczym do użytku stron interesowanych stale będzie wyłożony.

Gdyby zmiana taka nastąpić miała, należy wnieść do Magistratu podanie o oznaczenie linii regulacyjnej, a względnie oznaczenie poziomu dla stawiać się mającego budynku, z załączeniem właściwych planów w dwóch egzemplarzach, a mianowicie:

sytuacyjnego w takiej rozciągłości, aby regulacja dokładnie mogła być rozpoznana, i niwelacyjnego, które to plany podług skali w §. 9.

ustanowionej mają być sporządzone i dokładnie w miarze metrycznej kotowane.

Linie regulacyjną i wysokość poziomu oznacza Urząd budowniczy na miejscu.

Jeżeli linia regulacyjna i wysokość poziomu są już ustanowione, natenczas załatwienie podania ma być doręczone stronie w przeciągu dni 20, jeżeli zaś dopiero osobno muszą być ustanowione, w przeciągu dni 30.

Gdyby terminy powyższe nie mogły być zachowane, należy w tym samym czasie zawiadomić stronę o powodach zwłoki.

Odszkodowanie przy zmianie linii frontowej w istniejących drogach, ulicach i placach.

§. 4. Jeżeli w skutek ustanowienia linii regulacyjnej okaże się potrzeba, ażeby przedmiot budowy, który ma być z gruntu wzniesiony, dobudowany lub przebudowany, został po za dotychczasową linię frontową naprzód wysunięty lub w tył cofnięty, natenczas w pierwszym przypadku obowiązany jest podający o konsens, zaś w drugim przypadku obowiązana jest gmina m. Lwowa nabyć część gruntu położoną pomiędzy dawniejszą linią frontową a nową linią regulacyjną.

Gdyby co do ceny wynagrodzenia ugoda dobrowolna nie przysłała do skutku, cena ta będzie oznaczona przez sądowe oszacowanie.

Postanowienie względem kierunku linii regulacyjnej należy wyłącznie do zakresu władz autonomicznych, zaś orzeczenie o obowiązku odstąpienia gminie części gruntu na publiczną drogę, ulicę lub plac, do zakresu krajowej władzy politycznej.

Jeżeli postanowienie względem kierunku linii regulacyjnej stało się prawomocnem, może być konsens na zamierzoną budowę udzielony, chociażby cena wynagrodzenia za odstąpić się mającą część gruntu nie była jeszcze ustanowioną i uiszczoną, jak skoro w sposób odpowiedni ubezpieczoną zostanie cena oznaczona przez władzę budowniczą na podstawie oszacowania przez dwóch rzeczoznawców dokonanego.

Podział gruntu pod budowlę i otwarcie nowych ulic.

§. 5. Jeżeli grunt pod budowlę na żądanie właściciela ma być podzielony na części, należy przed wniesieniem podania o konsens na budowę uzyskać potwierdzenie planu działów.

Tym celem należy przedłożyć plany sytuacyjne w dwóch egzemplarzach i oznaczyć w takowych z podaniem miar czarnym kolorem granice całej podzielić się mającej realności, zaś czerwonym kolorem granice utworzyć się mających parcel; prócz tego należy podać na planach wymiar całej realności przed podziałem, jakoteż wymiar poszczególnych nowych parcel.

Właściciel realności, która na jego żądanie ma być podzieloną na części, winien odstąpić bezpłatnie z tej realności grunta potrzebne na utworzenie, w celu przeprowadzenia zamierzonego podziału realności, nowych placów, dróg i ulic, oraz na sprostowanie lub rozszerzenie istniejących, jednakże do szerokości tychże nie większej jak 20 metrów.

Zezwolenie na podział realności traci swoją ważność, jeżeli do lat trzech od dnia doręczenia odnośnego konsensu zabudowanie wydzielonych parcel nie zostało rozpoczęte, lub podział w księgach gruntowych nie został przeprowadzony.

Otwarcie nowych lub rozszerzenie istniejących ulic w interesie komunikacji publicznej.

§. 6. Gdyby uznana została potrzeba otwarcia dla publicznej komunikacji nowej drogi, placu lub ulicy przez grunta prywatne bądź puste, bądź zabudowane, lub też rozszerzenia albo sprostowania istniejącej drogi, placu lub ulicy, obowiązany jest właściciel odnośnej realności odstąpić potrzebną na ten cel część gruntu za wynagrodzeniem, a nawzajem służy mu prawo nabyć od gminy na własność część gruntu pozostałą z drogi, placu lub ulicy.

Uznanie potrzeby powyższej należy do zakresu władz autonomicznych, zaś orzeczenie o powyższym obowiązku właścicieli, do zakresu krajowej władzy politycznej.

Gdyby w obydwu powyższych przypadkach ugoda dobrowolna co do ceny wynagrodzenia nie przyszła do skutku, cena ta będzie oznaczona przez sądowe oszacowanie.

Podanie o pozwolenie na budowę (konsens).

§. 7. Przed rozpoczęciem budowy należy wnieść do Magistratu podanie o pozwolenie na budowę (konsens) z załączeniem planów w 2 egzemplarzach.

Podający obowiązany jest w razie zachodzącej wątpliwości wykazać prawo własności przedmiotu czy gruntu pod budowę przeznaczonego, albo też przedłożyć pozwolenie właściciela, a jeżeli działa w imieniu trzecich osób, tych pełnomocnictwo.

Plany na budowę.

§. 8. Plany na budowę powinny zawierać :

- a) Plan sytuacyjny z uwidocznieniem położenia i granic realności do zabudowania przeznaczonej, przedmiotu budowy tamże powstać mającego, tudzież istniejących starych zabudowań, podwórz, dziedzińców i ogrodów, położenia przylegających sąsiednich realności i budynków z oznaczeniem ich właścicieli i numerów tabularnych, wreszcie ościennej ulicy, nazwy i szerokości tejże, kierunku linii frontowej, a względnie regulacyjnej. W planie tym należy wykazać także i przez odpowiednie pokotowanie uwidocznienie obszar całej realności, przestrzeń jej już zabudowaną, jako też zabudować się mającą.
- b) Plan niwelacyjny, a mianowicie przekrój podłużny i poprzeczny przez środek ulicy z dokładnym oznaczeniem liczbami wszystkich znaczniejszych wzniesień oraz wysokości progu wejścia głównego nowej budowy.
- c) Plany poziome wszystkich pięter, piwnic i poddasz, przekrój podłużny i poprzeczny, tudzież widok zewnętrzny budynku z oznaczeniem wysokości sąsiednich domów.

Na planie piwnic powinny być uwidocznione doły kloaczne, kanały domowe, połączenia ich z kanałem głównym, ich przekrój poprzeczny i spadek, dalej ścieki wodne i studnie.

Na planie poddasza należy przedstawić wszystkie mury strychowe kominowe i ogniowe, tudzież podział poddasza, jeżeli takowe częściami na użytek mieszkańców domu ma być oddane.

Wszelkie miary czyli koty, odstępów budynku od ulicy, sąsiednich granic i zabudowań, szczególnie zaś grubości murów, wysokości ubikacyj i ich rozmiary, mają być dokładnie oznaczone liczbami według miary metrycznej.

Niezwykle konstrukcye, mianowicie żelazne mają być przedstawione w szczegółowych rysunkach, a wytrzymałość ich obliczona w dołączonym statystycznym rachunku.

Przy wykonaniu reparacyj lub zmian częściowych wystarcza przedłożenie planu tej części budynku, w której zmiana ma być nskutezczoną.

Wszystkie plany mają być wykonane na trwałym papierze lub płótnie.

Podziałka (skala) dla planów.

§. 9. Plany sytuacyjne mają być rysowane w skali planów katastralnych, jednakże z podaniem równocześnie miary metrycznej.

W planach niwelacyjnych należy miary długości oznaczyć według skali planów sytuacyjnych, zaś miary wysokości według skali 10 razy powiększonej.

Plany na budowę mają być rysowane według miary metrycznej podług skali 1 : 100 czyli 1 cm. 1 metr.

Rysunki szczegółowe i konstrukcyjne mają być rysowane podług takiej skali, aby dokładne ich rozpoznanie było możebnem, mianowicie w stosunku 1 : 10, 1 : 20, 1 : 50 i t. p.

Podpisy na planach na budowę.

§. 10. Plany przedłożone do zatwierdzenia mają być opatrzone podpisem właściciela gruntu przeznaczanego do zabudowania albo tegoż umocowanego zastępcy, jakoteż autora planów.

Przeprowadzenia komisji przed udzieleniem konsensu na budowę.

§. 11. Po wniesieniu podania o pozwolenie na budowę, Magistrat w najkrótszym czasie zbada projekt budowy przez komisję złożoną z administracyjnego i technicznego urzędnika, a w razie potrzeby i fizyka miejskiego.

Do komisji tej mają być zawezwani: właściciel przeprowadzić się mającej budowy albo jego pełnomocnik, kierujący budową, tudzież sąsiedzi. Komisya powinna odbywać się na miejscu budowy. Magistrat może jednak zarządzić komisję w urzędzie, wszelako i w takim razie służy interesowanym stronom prawo żądania oględzin na miejscu.

Komisya starać się będzie o usunięcie przeszkód w drodze dobrowolnej ugody. Jeżeli ugoda przyjdzie do skutku, zostanie na podstawie tejże udzielony konsens na budowę, o ile takowa ze względów publicznych może być uskutecznią. Gdyby zaś ugoda nie przysła do skutku, rozstrzygnie władza do udzielenia konsensu na budowę powołana o podniesionych zarzutach, o ile rozstrzygnięcie to należy do zakresu jej działania, oraz orzeknie, czy i o ile ze względów publicznych zamierzona budowa może być uskutecznią, a stosownie do tego albo odmówi konsensu na budowę, albo go udzieli z zastrzeżeniem co do zarzutów z tytułu prawa prywatnego uczynionych, i pod tym ostatnim względem odeszle strony na drogę sądową, pozostawiając budującemu, by się przeciw podniesionym zarzutom zastrzegł w myśl postanowień ustawy cywilnej i przepisów postępowania sądowego, a według okoliczności budowę na własne niebezpieczeństwo rozpoczął lub rozpoczętą dalej prowadził. (§. 472. proced. sąd. i §§. 340—342. kodeksu cywilnego).

Podniesione z tytułu prawa prywatnego zarzuty, których rozstrzygnięcie na drodze sądowej zostało zastrzeżonem, mają być w załatwieniu podania wyraźnie wymienione. Protokół powyższego postępowania ma być podpisany przez wszystkie obecne strony.

Przepisane powyżej przeprowadzenie komisji z przeważaniem stron nie jest wymagane, jeżeli przedłożone plany budowy opatrzone są pisemnym zezwoleniem współwłaścicieli, dożywotników i sąsiadów.

Udzielenie konsensu. Zawiadomienie o takowym stron interesowanych. Rekursa tychże.

§. 12. Na podstawie planów w §. 7. przepisanych i rozprawy, czy też protokołu komisji w §. 11. określonego, udziela się podającemu przy zwrocie jednego egzemplarza przedłożonych i klauzulą zatwierdzenia opatrzonych planów pozwolenie na budowę (konsens) bezwarunkowo lub też z ograniczeniami bliżej poszczególnionymi.

O udzieleniu lub odmówieniu konsensu zawiadamia się podającego, tudzież wszystkie te strony, które przeciw zamierzonej budowie zarzuty podniosły. Przeciw orzeczeniu temu służy interesowanym droga rekursu. Rekurs powinien być wniesiony w przeciągu dni 14 od dnia doręczenia orzeczenia, w przeciwnym bowiem razie będzie bezwzględnie odrzucony.

Załatwienie podań o konsens na budowę ma być doręczone stronom w przeciągu dni 15, jeżeli zaś sprawa podlega rozstrzygnięciu Reprezentacji miasta, w przeciągu dni 30.

Konsens na budowę zakładów przemysłowych lub fabryk.

§. 13. Gdy idzie o budowę dla zakładu, do którego stosują się przepisy ustawy przemysłowej, należy rozprawę o konsens na taką budowę przeprowadzić w miarę możliwości razem z rozpoznaniem, czy zakład taki może być dopuszczony ze względu na przepisy policyjno-przemysłowe. Jeżeli to się nie stanie, a konsens na budowę zostanie wydany niezależnie od pozwolenia na zaprowadzenie zakładu, natenczas sam ten konsens nie obejmuje tego pozwolenia, o które w takim razie starać się należy osobno.

Zakaz budowania bez konsensu albo przed uzyskaniem tegoż.

§. 14. Bez konsensu nie wolno budowy rozpoczynać. W razie rekursu orzeknie władza udzielająca konsens, czy przed rozstrzygnięciem rekursu przez właściwą władzę i pod jakimi zastrzeżeniami budowa może być rozpoczęta lub dalej prowadzona, a do orzeczenia tego należy zastosować się bezwzględnie.

Zastosowanie się do potwierdzonych planów. Zmiany dozwolone. Sprostowania planów.

§. 15. Od potwierdzonych planów nie wolno odstąpić bez zezwolenia władzy, chyba że idzie tylko o takie zmiany, dla których według §. 2. wystarcza doniesienie miejskiemu Urzędowi budowniczemu. W innych przypadkach należy przedłożyć do zatwierdzenia plan częściowy wykazujący zmianę planu pierwotnego.

W razie zmian większych może władza zażądać planów należycie sprostowanych i wymienić takowe na plany pierwotne.

Przechowanie potwierdzonych planów i konsensu na miejscu budowy.

§. 16. Potwierdzone plany i konsens na budowę mają być zawsze dla użytku nadzorujących organów Magistratu przechowane na miejscu budowy.

Unieważnienie konsensu.

§. 17. Konsens na budowę traci swoją ważność, jeżeli w przeciągu dwóch lat od udzielenia go, budowa nie została rozpoczęta albo po rozpoczęciu przez dwa lata była zawieszona.

Gdyby po udzieleniu konsensu, jednakże przed rozpoczęciem jeszcze budowy, okazała się potrzebną ze względów publicznych zmiana potwierdzonych planów, może władza konsens udzielony unieważnić, a w takim razie winien budujący postarać się o nowy konsens na budowę.

Dział II.

Przepisy szczegółowe o budowaniu.

A. Ze względu na kierownictwo budowy, tudzież na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

Odpowiedzialność za wykonanie budowy.

§. 18. Wykonywaniem robót przy budowie kierować może tylko osoba upoważniona do tego w myśl ustaw obowiązujących. Kierownik budowy powinien przed rozpoczęciem tejże w księdze przeznaczony na ten cel w Urzędzie budowniczym miejskim zapisać oświadczenie, że obejmuje odpowiedzialność za wykonanie budowy.

O każdej zmianie w osobie kierownika budowy należy donieść miejskiemu Urzędowi budowniczemu w przeciugu 24 godzin.

Nowo obejmujący kierownictwo budowy powinien w tymże czasie zapisać w Urzędzie budowniczym powyżej wskazane oświadczenie. W czasie zmiany w kierownictwie budowy, mają być roboty wstrzymane pod odpowiedzialnością właściciela budowy.

Kierujący budową odpowiada za umiejętne, dokładne i trwałe jej wykonanie, za użycie dobrych i celowi odpowiednich materiałów, za bezpieczeństwo wszelkich urządzeń pomocniczych w celu budowy przedsięwziętych i w ogóle za przestrzeganie postanowień tej ustawy, oraz wszelkich odnośnych przepisów. Przez to jednakże nie jest wykluczona odpowiedzialność innych przy wykonaniu budowy zajętych osób, o ile takowe zawiniły.

Przepisy ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

§. 19. O rozpoczęciu budowy należy zawiadomić miejski Urząd budowniczy najpóźniej 24 godzin przed jej rozpoczęciem.

Przy każdej budowie i naprawie budynku od ulicy należy ustawić znaki ostrzegające, lub w miarę potrzeby stosowne ogrodzenie, w wypadkach zaś, gdzie materiały budowlane, ziemia, narzędzia i t. p. na ulicy są złożone, albo gdzie drogi i place publiczne zostały rozkopane, należy nocną porą utrzymywać przed placem budowy latarnie oświetlone, a w razie potrzeby także straż nocną.

Każdą budowę, nie wykluczając nasadzenia pięt, zmiany wiązań dachowych i t. p. w śródmieściu i w bliższych albo więcej uczęszczanych ulicach na przedmieściu, należy przed rozpoczęciem roboty na czas jej trwania zagrozić od ulicy parkanem.

Przy budowach wykonywanych przy froncie ulicy, gdzie utrzymanie swobodnej komunikacji pieszej mogłoby być zagrożone, należy dla zabezpieczenia przechodniów urządzić nad chodnikiem silny dach ochronny lub ułożyć tymczasowy chodnik.

Co do opłat placowego za wysunięcie parkanu na ulicę, jako też za dozwolone wyjątkowo składanie materiałów budowlanych na ulicach i placach publicznych, obowiązuje taryfa opłaty placowego.

Składanie materiałów budowlanych, o ile takowe według poprzedzającego ustępu nie zostało wyjątkowo dozwolone za opłatą placowego, niemniej gaszenie wapna na ulicach i placach publicznych jest zakazane. Ziemię z fun-

damentów wykopaną, tudzież rumowisko należy z ulic i placów publicznych bezzwłocznie uprzętnąć.

Przy rozbieraniu budynków należy dla uchylenia kurzu rozebrać się mające części poprzód zwilżać i nie wolno spuszczać rumowiska z góry inaczej, jak tylko w naczyniach lub trąbach zamkniętych; nie wolno również materiału drzewnego z dachu lub piątr na ulicę zrzucać, ale tylko spuszczać.

B. Ze względu na położenie budowy.

a) przy ulicach i placach publicznych.

Zabudowanie frontu przy ulicy.

§. 20. W ulicach głównych wolno przy froncie stawiać tylko budynki główne, budynki zaś podrzędne służące na cele gospodarcze, przemysłowe lub tym podobne, jako to: stajnie, wozownie, warsztaty, magazyny i t. p., mają być umieszczone w głębi w podwórzu.

Gdyby ze względu na położenie miejscowe budynki te tylko przy froncie postawione być mogły, a względy publiczne nie stały temu na przeszkodzie, pozwolenie na to może być wyjątkowo udzielonem. Natenczas wszakże należy budynki te opatrzyć odpowiednią fasadą.

Budynki frontowe muszą przypierać bezpośrednio do siebie lub do granicy sąsiedniej, w przeciwnym razie ich odległość powinna wynosić najmniej 6 m., a wtedy fasada przyczółka domu powinna być zastosowaną do fasady frontowej.

W ulicach głównych nie wolno stawiać przy froncie domów parterowych. Gdzieby to wyjątkowo zostało dozwolonem, tam należy wyprowadzić mury w takiej grubości, aby na nie w przyszłości można nasadzić piętro.

Budynki główne należy stawiać bezpośrednio w linii frontowej ulicy, jeżeli jednak zamierzonem jest utworzenie ogrodu lub zajazdu przed nimi, może być pozwolonem cofnięcie tychże od frontu pod następującymi warunkami:

- a) Budynek cofnięty powinien być tak budowanym, jak to przepisano dla domów frontowych. Wille, pięknej architektury w ogrodzie położone mogą być wyjątkowo stawiane w całości lub częściowo jako budynki parterowe.
- b) Odstęp budynku od ulicy nie powinien wynosić mniej jak 6 m., na placu tym nie wolno stawiać podrzędnych budynków, jako to: budek do sprzedaży i t. p. nie wolno też używać go na skład lub w inny specjalny sposób.
- c) Odgraniczenie od ulicy winno być w takim razie sporządzone ze sztachet lub krat ozdobnych.

Wysokość budynków frontowych.

§. 21. Domów mieszkalnych nie wolno budować wyżej jak na trzy piętra, nie licząc parteru.

Mezanin liczy się za piętro.

Domy jednopiętrowe mogą być wszędzie budowane przy froncie ulicy, bez względu na jej szerokość.

Domy dwu- lub trzypiętrowe wolno stawiać tylko tam, gdzie ich wysokość nie przewyższa szerokości ulicy w tem miejscu. Może być jednakże dozwolonem:

- a) w miejscu, gdzie dom już istniał, budować dom nowy w wysokości dawniejszego;
- b) w ulicy częściowo już zabudowanej wyprowadzić dom nowy do wysokości większej części domów tamże już istniejących.

W obydwu tych wypadkach wysokość budynku nie może przewyższać 16 metrów.

Jeżeli domy są cofnięte od frontu według warunków §. 20., wolno podnieść ich wysokość w miarę szerokości odstepu.

Wysokość budynku mierzy się od najwyższego punktu chodnika do górnej krawędzi gzymsu głównego.

- Wysoki przy frontach. §. 22. a) Schody przed domami, kraty i poręcze wystające, drzwi otwierające się na zewnątrz, jako też inne tego rodzaju przedmioty sięgające po za linię frontową nie są dozwolone.
- b) Okna lub okiennice wychodzące na ulicę nieumieszczone w wysokości przynajmniej 3 m. nad chodnikiem, należy urządzić do otwierania na wewnątrz lub tak, aby nie sterczały na ulicę i zupełnie przylegały do muru.
- c) Balkony otwarte dozwolone są tylko w ulicach mających więcej niż 10 m. szerokości, powinny być one zbudowane włącznie z poręczą z ogniotrwałego materiału. Balkony kryte dozwolone są tylko w ulicach najmniej 15 m. szerokich. Odległość ich od sąsiedzkiej realności ma wynosić najmniej 3 m., wyskok zaś nie może przewyższać 1.25 m. Długość balkonów krytych nie powinna zazwyczaj przechodzić szerokości odstepu między osiami dwóch okien, większa długość może być dozwoloną po rozpoznaniu rzeczy w każdym przypadku z osobna. Części dźwigające kryte balkony mają być sporządzone z kamienia lub żelaza.
- d) Na urządzenie wystaw sklepowych, godeł, markiz i t. p. należy postarać się o pozwolenie (w pierwszym wypadku z dołączeniem planów). Wysoki wystaw sklepowych nie powinny przewyższać 25 cm. Wszelkie godła, latarnie i t. p. powinny być umieszczone w wysokości najmniej 3 m., zaś markizy najmniej 2.25 m. nad chodnikiem, mierząc przy wiszących przedmiotach od punktu najniższego.
- e) Wysoki cokłów po za linię budowy dozwolone są przy domach frontowych aż do 10 cm. Gdyby z architektonicznych względów pożądanem było powiększenie wysoku cokłów albo wysunięcie na chodnik ryzalitów bram ozdobnych, fiarów, kandelabrow i t. p. należy na to uzyskać osobne pozwolenie.

Wyprawa ścian zewnętrznych. Fasady domów frontowych. Zmiany fasad budynków starożytnych.

§. 23. Ściany zewnętrzne budynku z wyjątkiem fasad wykonanych w surowym materiale, należy wyprawić najpóźniej do lat dwóch po ukończeniu budynku. Fasady domów frontowych nie powinny sprzeciwiać się zasadom dobrego gustu, albo być malowane szpecąciami lub dla wzroku szkodliwymi kolorami.

Na fasadach starożytnych budynków, które mają wartość artystyczną, archeologiczną lub pamiątkową, nie wolno wykonywać żadnych zmian bez zezwolenia władzy.

Odgraniczenie od ulicy.

§. 24. Każdą realność należy odgraniczyć od drogi publicznej. W śródmieściu i przy głównych ulicach przedmieść należy podwórza przy realnościach w głębi zabudowanych odgraniczyć od ulicy murem, ogrody ozdobnymi sztachetami, zaś plac pod budowę w częściach miasta zabudowanych przynajmniej parkanem.

W odległych i ubocznych ulicach mają być podwórza odgraniczone od ulicy przynajmniej parkanem, zaś grunta do uprawy płotem lub baryerą.

Dachy, okapy i rynny.

§. 25. Wszystkie dachy budynków zwrócone spadkiem ku ulicy powinny być opatrzone rynnami przynajmniej 25 cm. szerokimi, jako też rurami spustowymi z ogniotrwałego materiału. Na dachach blachą krytych mają być rynny umieszczone uad okapem dachu, jednakże odstęp rynny od okapu nie powinien wynosić w najszerszym miejscu więcej jak 30 cm. Gdyby z architektonicznych lub innych względów wypadło szerokość tę przekroczyć, należy przez stosowny przyrząd zapobiedz zesuwananiu się śniegu z odstępu tego.

Rury spustowe należy prowadzić o ile możliwości wprost do kanału. Gdzieby to ulegało trudnościom, należy wylot umieścić najwyżej 30 cm. nad chodnikiem.

Balkony powinny być opatrzone w rynny odpowiedniej szerokości, zaś rury spustowe prowadzone po frontowej ścianie budynku.

b) W podwórzach.

Wymogi przy budowach od strony i w obrębie podwórz. Rozmiary podwórz. Świetlniki

§. 26. Przy budowach od strony i w obrębie podwórz należy uwzględnić wszelkie zachodzące stosunki miejscowe, kształt podwórz, położenie jego do słońca, rozmiary przypierających budynków, sposób użytkowania ubikacyj w tychże, stopień zabudowania sąsiednich realności, wymogi sanitarne, mianowicie aby każda ubikacja służąca na pobyt ludzi była zaopatrzona obficie powietrzem i światłem, wreszcie wymogi ogniowo policyjne. Przy tem uważać należy, ażeby przestrzeń niezabudowana wynosiła przynajmniej 25% całego obszaru, z czego większa połowa na dziedziniec przeznaczoną być winna. Odstąpienie od tego postanowienia może być dozwolone tylko wyjątkowo przy budynkach narożnych, lub gdzie dziedzinie kilku sąsiednich realności ze sobą się stykają, albo gdzieby grunt położony przy froncie między gruntami już zabudowanymi i otoczony sąsiednimi budynkami przy zachowaniu tego postanowienia nie mógł być zabudowanym.

Świetlniki mogą służyć tylko dla ubikacyj podrzędnych i powinny mieć, jeżeli dostarczać mają światło tylko jednemu oknu w każdym piętrze, przynajmniej 6, jeżeli zaś więcej oknom przynajmniej 10 m. kwadratowych obszaru.

Sień wchodowa. Bramy wjazdowe i przejazdy.

§. 27. Szerokość sieni wchodowej powinna wynosić najmniej 1'60 m.

W realności, w której istnieją zabudowania na podwórzu, albo mogą w myśl §. 26. powstać w przyszłości, należy urządzić bramę wjazdową we frontowym domu.

Szerokość takiej bramy powinna wynosić najmniej 2'20 m.

Jeżeli w jednej i tej samej realności jest kilka podwórz, powinny być urządzone z jednego do drugiego przejazdy o wskazanych wymiarach.

Brukowanie, względnie
szutrowanie podwórz.

§. 28. Dziedzińce i podwórza, o ile na ogród nie są używane, należy wybrukować, albo wyszutrować, w miarę potrzeby wyasfaltować i urządzić na nich brukowane ścieki dla odprowadzenia wody deszczowej.

Studnie.

§. 29. Studnie w obrębie realności, założone w pobliżu zbiorników lub kanałów, powinny być zabezpieczone odpowiednio od infiltracji. W śródmieściu, tudzież w bliższych częściach przedmieść mają być opatrzone w pompę, w odleglejszych zaś mogą być zabezpieczone parapetem, najmniej 1 m. wysokim.

Studnie zawierające wodę nieprzydatną do picia dla ludzi powinny być zaopatrzone w sposób zwracający uwagę stosownym napisem ostrzegającym.

c) Przy granicach sąsiednich.

Odległość przedmiotu bu-
dowy od granic sąsiednich.

§. 30. Odległość budynków od granic sąsiednich nie ulega ze względów publicznych żadnym ograniczeniom z wyjątkiem zastrzeżeń §. 20. Postanawia się tylko, iż zbiorniki kloaczne lub nawozowe mają być oddalone od granicy sąsiedniej najmniej o 2 m. Mniejsza odległość zawisła od zezwolenia sąsiadów.

C. Ze względu na użytkowanie.

Ogólne wymogi dla do-
mów mieszkalnych.

§. 31. Budynki przeznaczone na zamieszkanie powinny być tak zbudowane, aby ani bezpieczeństwu nie zagrażały, ani zdrowia mieszkańców nie narażały. Powinny przeto być suche i zdrowe, mieć wystarczający przystęp powietrza i światła i być jak najlepiej zawarowane przeciw niebezpieczeństwu pożaru. Ściany zewnętrzne budynków tych nie powinny być wyprawiane wcześniej, jak w sześć miesięcy po pokryciu budynku dachem i po upływie jednej zimy.

Wysokość ubikacji mie-
szkalnych w świetle i
nad terenem. Podział po-
ziomy piętra parterowego.

§. 32. Ubikacje, w których ludzie mieszkać, spać lub zwykle przebywać mają, powinny mierzyć najmniej 2·85 m. wysokości w świetle przy poziomych posobach, zaś gdzie takowe są sklepione najmniej 3 m. mierząc w najwyższym punkcie sklepienia. Podłoga parterowych ubikacji powinna być wzniesiona najmniej 50 cm. nad teren. Wyjątkowo dozwala się obniżenie aż do 15 cm. dla ubikacji, które przeznaczone są na sklepy, jeżeli pod nimi są piwnice a spód ziemny suchy, albo zabezpieczony sztucznie od zawilgocenia.

Podział poziomy piętra parterowego na dwie kondygnacje za pomocą pułapu dozwala się w lokalnościach służących na sklepy, jednakże nie wolno górnych ubikacji zamieszkiwać, ale można używać takowych tylko na składy towarowe.

Pomieszkania w piwnicach.

§. 33. Pomieszkania w piwnicach nie są dozwolone. Wyjątek stanowi się w tych tylko przypadkach, gdzie naturalna spadzistość terenu wymaga budowy znacznie nad poziom wzniesionych i świetlistych piwnic, a raczej suterenów, albo jeżeli w domach ozdobnych z uwzględnieniem §. 20. w ogrodach położonych, na mieszkanie dla jednej tylko rodziny urządzonych, ubikacje służyć mają na kuchnię i inne podrzędne cele mieszkalne.

Natenczas wszakże należy uczynić zadość następującym warunkom :

a) Spód ziemny powinien być zupełnie suchy.

b) Mury przylegające do ziemi powinny być od zawilgocenia skutecznie zabezpieczone.

- c) Najmniej połowa całej wysokości piwnicy w świetle w §. 32. ustanowionej, powinna leżeć po nad przyległym terenem, zaś okno powinno mieć najmniej 1 m. wysokości.
- d) Bezpośrednio na ulicę nie wolno drzwi nrządzać.

Pomieszkanie strychowe.

§. 34. Pomieszkania w obrębie poddasza czyli strychu nie są dozwolone.

Wyjątek stanowią pojedyncze pokoje w pałacach lub wilach ozdobnych, których dachy ze względów architektonicznych mają strome kształty i tworzą przestronne poddasza, jednakże tylko wtedy, jeżeli pałace te lub wile nrządzone są na mieszkania dla jednej tylko rodziny i są wolno stojące, a pokoje te oddzielone są od strychu i sieni muirowanemi lub przynajmniej ryglowemi i tynkowemi ścianami w myśl §. 40. i odpowiadają zresztą postanowianiom §§. 31. i 32.

Kuchnie.

§. 35. Kuchnie mają być tak umieszczane, aby z pomieszkaniem łączyły się albo bezpośrednio, albo za pomocą wewnętrznych komunikacyj, nigdy zaś przez podwórze lub ganki otwarte.

Celem wypuszczania pary i wyciewów niezdrowych mają być w kuchniach urządzone pod sufitem otwory najmniej 15 cm. w kwadrat do osobnego komina wentylacyjnego, opatrzone drzwiczkami lub żaluzjami żelaznemi.

Piwnice i drewnitnie.

§. 36. Każdy dom mieszkalny pominien być opatrzony w odpowiednią ilość piwnic na pomieszczenie drzewa opałowego.

Posadzka piwnic powinna się wznosić 15 cm. po nad najwyższy stan wody zaskórnej, gdzie zaś to jest niemożliwem, powinny być piwnice nieprzepuszczalnie zbudowane.

Z piwnic nie wolno nrządzać drzwi bezpośrednio na ulicę.

Gdzie wysoki stan wody zaskórnej albo techniczne przeszkody utrudniają budowę piwnic, należy w myśl §. 40. a. wybudować na pomieszczenie drzewa opałowego drewnitnie odpowiednich rozmiarów.

Mieszkanie stróża.

§. 37. Mieszkanie stróża ma być umieszczone w parterze lub suterenie w myśl §. 33. urządzonem, w bliskości głównego wejścia do budynku, ma mieć najmniej 10 m. kwadratowych obszaru, światło bezpośrednie, zresztą ma odpowiadać w ogólności wymogom dla ubikacyj mieszkalnych postanowionym.

D. Ze względu na konstrukcyę.

Materyał i wykonanie budowy.

§. 38. Wszelkie materyały do budowy użyte, niemniej wiązania i konstrukcyje powinny być takiej dobroci i wytrzymałości, jakiej wymaga cel budowy według ogólnie przyjętych i za dobre uznanych zasad technicznych. Nie wolno muirować w porze, w której skutkiem mrozów zaprawa murarska traci własność spajania.

Wymiary cegieł zwykłych.

§. 39. Cegły zwykłe mają mieć wymiary następujące:

- 29 cm. długości,
- 14 cm. szerokości,
- 6.5 cm. wysokości

po wypaleniu.

Konstrukcja ścian.

§. 40. Co do konstrukcyi ścian postanawia się:

- a) Ściany zewnętrzne domów mieszkalnych, stajen i wszelkich budynków piętrowych, jako też takich, w których ogniska mają być urządzone, powinny być murowane przez wszystkie piętra z cegły lub kamienia. Budynki bez ognisk, jako to: wozownie, magazyny, drewnutnie i t. p. mogą być do wysokości 5 m. mierząc od terenu do okapu, budowane w pruski mur, czyli z drzewa wiązanego w ryglówkę, jednakże przedziały ryglówek powinny być murowane cegłą, zaś te ściany, które do ulicy albo do granicy sąsiedzkiej przypierają, muszą być murowane całkowicie.

Ściany z drzewa można sporządzać tylko dla wolno stojących wychodków parterowych, altan, gołębników, kregielni i t. p., albo w budynkach stawianych na krótki i ściśle ograniczony przeciąg czasu, n. p. na widowiska, na skład materiałów lub narzędzi przy budowach i t. p.

- b) Ściany wewnętrzne a mianowicie: ściany dźwigające podkłady belkowe, ściany kominowe, ściany ogniochronne czyli mury ogniowe i ściany przedziałowe, powinny być murowane całkowicie z cegły. Gdzie ściany przedziałowe na piętrach nie trafiają na siebie z powodu podziału wewnętrznego, tam mogą być one zbudowane w pruski mur, o przedziałach cegłą na zaprawie wapiennej wymurowanych albo z dwóch warstw tarcic w krzyżujących się kierunkach zbitych. W obu razach należy powierzchnie drzewa wytrzeć i wyprawić. O oddaleniu tychże ścian od ognisk i kominów stanowi §. 46.

Budowanie ścian ryglowych bez wymurowania przedziałów, obustronnie tarcicami pobitych, jest wzbronione.

Grubość murów.

§. 41. Ponieważ oznaczenie grubości murów zależnem jest od każdorazowych szczegółowych warunków, a mianowicie od wysokości pięter, rozpiętości ubikacyj, konstrukcyi i obciążenia pokładów belkowych, ilości i rozpiętości otworów i t. p., przeto postanawia się następujące ogólne dyrektywy:

- a) Przy murach ceglanych należy grubość ich zastosować do wymiaru zwykłych cegieł.

Można przeto zakładać mury tylko w grubości $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2 i t. d. cegieł. Grubość tę należy przy kotowaniu planów wyrażać jak następuje:

mur	$\frac{1}{2}$	cegiły	gruby	przez	15	cm.
"	1	"	"	"	30	"
"	$1\frac{1}{2}$	"	"	"	45	"
"	2	"	"	"	60	"
"	$2\frac{1}{2}$	"	"	"	75	"
"	3	"	"	"	90	"

i t. d.

Miary powyższe odnoszą się do murów surowych nie wyprawionych.

- b) Jeżeli mury przy założeniu w nich licznych lub wielkich otworów są tak osłabione, że filary nie posiadałyby należytej wytrzymałości, gdyby ze zwykłego muru ceglanego były sporządzone, należy je murować z cegły mocno wypalanej, na cemencie, albo sporządzić z ciosu lub żelaza, co w planach powinno być uwidocznionem.

- c) Poniżej 75 cm. grubości nie wolno zakładać murów z kamienia łamanego.
- d) Mury pokładami belkowymi obciążone, a mianowicie:

Mury zewnętrzne

mają być w ubikacjach najwyższego piętra, mierzących więcej niż 6·5 m. rozpiętości, grubości 2 cegieł, poniżej 6·5 m. rozpiętości, grubości 1½ cegły.

W każdym niższym piętrze, jako też w fundamentach należy mury pogrubić o ½ cegły.

Mury wewnętrzne

mają mieć w najwyższym piętrze grubości 1½ cegły.

Z następujących pięter mogą być każdorazowo dwa prowadzone w jednostajnej o ½ cegły stopniowo ku dołowi powiększającej się grubości.

- e) Mury nieobciążone, a mianowicie:

Mury zewnętrzne.

w najwyższym i następującem niższym piętrze mają mieć grubość 1½ cegły, z następujących pięter mogą być każdorazowo dwa prowadzone w jednostajnej o ½ cegły stopniowo ku dołowi powiększającej się grubości.

Mury wewnętrzne

w najwyższym piętrze, w ubikacjach posiadających więcej niż 6·5 m. rozpiętości, jako też w klatkach schodowych poniżej 4 m. szerokości, mają mieć grubość 1 cegły, zaś w ubikacjach poniżej 6·5 m. rozpiętości, grubość ½ cegły.

W pierwszym przypadku mogą być mury prowadzone przez najwyższe i następujące niższe piętro w jednostajnej grubości na 1 cegłę, powiększając takową stopniowo jak powyżej co drugie piętro.

W drugim przypadku należy mury ½ cegły grube w następującem niższym piętrze rozszerzyć do jednej cegły, prowadząc je odtąd co dwa piętra w jednostajnej grubości i powiększając takową stopniowo co drugie piętro, jak powyżej.

Do klatek schodowych, które mają więcej niż 4 m. szerokości, odnoszą się przepisy dla murów zewnętrznych nieobciążonych.

- f) Mury piwniczne i fundamentowe należy założyć o 15 cm. mocniej, aniżeli mury parterowe.

Mury ogniowe.

§. 42. Poddasza domów sąsiednich do siebie przypierających albo budynków mających więcej niż 30 m. długości, należy oddzielić murami ogniowymi.

Mury te mają być o 50 cm. po nad dach wyprowadzone, grubość ich ma wynosić najmniej 1 cegłę, przy wysokości zaś nad 3 m. mają być odpowiednio filarami wzmocnione. Nie wolno w nie wpuszczać belek i wiązań

dachowych, a oprócz drzwi nie wolno urządzać w nich żadnych innych otworów.

Drzwi te mają być żelazne, osadzone w kamiennej oprawie albo w ramach żelaznych i urządzone w ten sposób, by własnym ciężarem każdorazem się zamykały.

Posoby.

§. 43. Posoby piwnic powinny być sklepione, a mianowicie do rozpiętości 3 m. grubości najmniej $\frac{1}{2}$ cegły. Po nad tę rozpiętość, jakoteż posoby w bramach przejazdowych i w miejscach, gdzie są nagromadzone ciężary, mają być sklepione w stosownej grubości w miarę rozpiętości i obciążenia.

Posoby na piętrach mogą być sklepione albo sporządzone z belek.

W sieniach, przejazdach i klatkach schodowych należy użyć do posób belek dyblowanych.

Pokłady belkowe na piętrach powinny być opatrzone powalą nakrytą rumowiskiem albo piaskiem, jakoteż sufitem trzciniowym i wyprawionym.

W ubikacjach, w których belki pokładowe dłuższe są niż 6·5 m., tudzież we wszystkich budynkach na cele publiczne przeznaczonych, mają być urządzone podstropy.

Odmienne postanowienie może nastąpić wyjątkowo i w każdym przypadku z osobna.

Powała strychowa powinna być nakrytą rumowiskiem, a na tem posadzką z cegieł, której szpary powinny być zalane zaprawą wapienną lub gliną. W budynkach parterowych strop od strony strychu może być wyłożony polepą z gliny.

Schody, klatka schodowa.

§. 44. W każdym domu mieszkalnym powinna istnieć komunikacja za pomocą schodów, jedna lub więcej według wielkości budynku, na strych, do piwnicy, na podwórze i na ulicę.

W domach parterowych i jednopiętrowych dozwolone są schody drewniane.

W domach dwu- lub trzypiętrowych są również dozwolone schody drewniane, jeżeli takowe służyć mają najwięcej dla dwóch pomieszkań na każdym piętrze, lub jeżeli obok schodów głównych i w połączeniu z nimi istnieją drugie schody. W każdym innym razie powinny być schody urządzone ogniotrwale, t. j. z kamienia, żelaza, lub podsklepienie z dzewnianymi stopniami.

Szerokość schodów głównych w budynkach parterowych i jednopiętrowych ma wynosić najmniej 1·10 m., w budynkach zaś dwu- i trzypiętrowych we wyższych piętrach najmniej 1·10 m., w niższych 1·25 m.; szerokość schodów bocznych nie powinna wynosić mniej 1 metr.

Wysokość stopni schodów głównych nie powinna mierzyć więcej jak 16 cm., a schodów bocznych więcej jak 18, zaś szerokość stopni schodów głównych mniej jak 29 cm., a schodów bocznych mniej jak 26 cm. w linii podziałowej. Linie podziałową przyjmuje się w odstępnie 45 cm. od ściany. Stopnie klinowe powinny mieć w najwęższym miejscu najmniej 12 cm. szerokości.

Poręcze schodów mają być 1 metr wysokie i muszą być tak urządzone, ażeby zesuwanie się po nich było niemożliwym. Przy schodach o stopniach klinowych należy urządzić poręcze od ściany.

Komórki i t. p. pod schodami, ogniska zaś, otwory kominowe i t. p. w klatce schodowej są wzbronione tam, gdzie schody nie są ogniotrwale sporządzone.

Klatka schodowa powinna być oddzieloną od strychu pełnym murem i sklepieniem albo posobą z belek dyblowych i powinna być od dołu wytrzciniwana i wyprawiona, od strychu zaś opatrzona posadzką ceglana lub polepą na rumowisku.

Drzwi na strych prowadzące mają być żelazne i osadzone w ramie żelaznej albo w węgarach kamiennych, a przynajmniej, jeżeli są drewniane, muszą być wraz z oddrzwiami od strony strychu obite blachą żelazną. Drzwi leżące, urządzone tylko do podnoszenia, nie są dozwolone.

Fundamentowanie i izolowanie od wilgoci.

§. 45. Mury fundamentów wolno zakładać tylko na przydatnym na ten cel rodzimym gruncie albo na podfundamentowaniach, nigdy zaś bezpośrednio na gruncie grzęskim lub nasypnym. Jeżeli w grzęskim gruncie mają być użyte podfundamentowania drewniane, należy je założyć najmniej 30 cm. poniżej stanu wody zaskórnej, której wysokość Władza w każdym wypadku oznaczy.

Budynki w wilgotnym gruncie muszą być opatrzone przeciw szerzeniu się wilgoci warstwą izolacyjną, założoną 30 cm. poniżej podłogi parteru, a sporządzoną albo z lanego asfaltu w grubości najmniej 1 cm., albo z arkuszowego w grubości najmniej 0.5 cm., lub z 4 warstw cegieł na zaprawie hydraulicznej, albo też z innego skutecznego środka, który przez Władzę będzie dozwolonym.

Palowiska.

a) Ogólne przepisy.

Palowiska.

§. 46. Wszelkie palowiska należy tak urządzić, aby z nich pożar powstać nie mógł i aby dymem lub sadzą nie zanieczyszczały powietrza w sposób przykry dla ogółu.

Przy urządzaniu większych palowisk na cele przemysłowe, jak np. suzarnie i t. p., należy przedłożyć szczegółowe plany, na podstawie których ustanowione będą warunki urzędzenia tych palowisk.

b) Ogniska otwarte. PrzedSIONKI kominowe.

W lokalnościach, w których wyrabiają się albo gromadzą materiały łatwo zapalne, nie wolno urządzać otwartych ognisk.

W ubikacjach, które nie są przesklepione, należy nad ogniskiem otwartym umieścić ogniotrwałą kapę tak, aby na około po za krawędzie o 30 cm. wystawała.

Dym z otwartych ognisk wolno odprowadzać tylko kominami przełącznymi. Podłogę do koła ogniska należy opatrzyć posadzką ogniotrwałą w szerokości 60 cm. PrzedSIONKI kominowe należy budować z kamienia lub cegły, przesklepić i opatrzyć posadzką ogniotrwałą i drzwiami żelaznymi, albo przynajmniej z wewnątrz blachą pobitemi, osadzonemi w ramie kamiennej lub żelaznej.

c) Kominy.

Wszelkie kominy należy wyprowadzać na fundamencie albo opierać je na murowanych filarach, arkadach, sklepieniach lub żelaznych podporach, w żadnym zaś przypadku nie wolno ich opierać na belkach drewnianych.

Otwór kominów powinien mierzyć:

dla kominów przełazowych najmniej 45 cm. w szerokości, a 48 cm. w długości;

dla kominów wązkich czyli rossyjskich, które tylko w przekroju okrągłym mogą być wyprowadzone, 16 albo 25 cm. w średnicy.

Kanały wentylacyjne nie podlegają ograniczeniom.

Co do kominów fabrycznych dane będą szczegółowe postanowienia w każdym przypadku z osobna.

Kominy przełazowe powinny być urządzone nad ogniskami otwartymi, niemniej przy piecach piekarskich i wędzarniach; jeżeli nie są umieszczone bezpośrednio nad ogniskami, winny mieć łatwo przystępne otwory wjazdowe, jeżeli są szersze nad 55 cm., należy je opatrzyć w takie przyrządy, aby przełożenie było możebnem dla kominiarza.

Do jednego i tego samego komina wolno wpuszczać dymy tylko z palowisk umieszczonych na tem samym piętrze, a mianowicie do komina 16 cm. szerokiego trzy dymy, do komina 25 cm. cztery dymy.

Przekrój kominów wązkich powinien w całej długości być jednostajny, niemniej powinny one być prowadzone o ile możności w pionowym kierunku.

Większa pochyłość aniżeli pod 60tym stopniem do poziomu nie jest dozwoloną i tam tylko dopuszczalną, gdzie to jest nieuniknionem. W takim razie jednakże w miejscach, gdzie zmienia się kierunek, należy umieścić otwory do czyszczenia.

Policzki kominów powinny mieć najmniej $\frac{1}{2}$ cegły grubości; jeżeli zaś kominy mocnemu rozgrzaniu podlegają, jak przy piecach piekarskich, albo ogień łatwo udzielić mogą, jak przy wędzarniach, należy policzkom dać grubość najmniej 1 cegły.

Jeżeli kominy znaczną mają wysokość, albo wolno stoją, należy powiększyć grubość policzków w miarę potrzeby według zasad statyki.

Od wewnętrznego obwodu komina ma być wszelkie drzewo oddalone najmniej o $\frac{1}{2}$ cegły.

Dolne wyciory kominów wązkich mają być o ile możności sprowadzone do piwnic; tak na dole jak na poddaszu należy urządzić w nich otwory do czyszczenia w szerokości przekroju kominowego 25 cm. wysokie. Otwory te mają być o ile możności przystępne z kurytarza strychowego, zamknięte podwójnemi, od siebie odstającemi, na felce zapadającemi żelaznemi drzwiczkami i według piętr i ubikacyj numerowane. Na poddaszu należy je umieścić w wysokości 1 m. nad polepą albo posadzką lub też nad pomostem.

Od otworów tych ma być wszelkie drzewo oddalone najmniej o 60 cm., w przeciwnym razie obite blachą.

Rury piecowe mają być oddalone od sufitu najmniej o 60 cm.

Jeżeli kominy wązkie nie są wewnątrz murowane osobno na ten cel uformowanemi ceglami albo wykładane rurami glinianemi, powinno być ich wewnątrz gładko wytynkowane.

W obrębie strychu powinny być kominy na zewnątrz wyprowadzone, jeżeli przechodzą przez szczyt dachu, powinny być wyprowadzone przynajmniej 60 cm. nad tenże, jeżeli zaś w innych miejscach dach przebijają, przynajmniej 1 m. nad dach albo 60 cm. nad szczyt tegoż.

Nagłówki kominów na domach piętrowych powinny być nakryte płytami kamiennymi.

d) Piece piekarskie, wędzarnie.

Piece piekarskie powinny być przesklepione podwójnym sklepieniem.

Ściany wędzarni powinny być sporządzone całkowicie z cegły i opatrzone drzwiami żelaznymi, a nadto hakami albo prętami żelaznymi, w murze osadzonemi do zawieszania wędlin.

e) Piece pokojowe. Kominy blaszane.

Piece, które bezpośrednio na podłodze stoją, należy podmurować w wysokości 30 cm. Jeżeli stoją na nóżkach, wystarcza podmurowanie na 15 cm.

Piece żelazne, które nie stoją na nóżkach, należy stawiać na podmurowaniu z cegły lub kamienia 15 cm. wysokiem.

Przed palowiskami w kominkach pokojowych, tudzież przed drzwiczkami ogniwami tak pieców jak kuchni należy, jeżeli posadzka nie jest ogniotrwałą, wyłożyć ją materiałem ogniotrwałym.

Zastąpienie murowanych kominów rurami blaszanymi wewnątrz budynku, prowadzenie takowych przez ściany drewniane, zwłaszcza wypuszczanie ich w ścianach zewnętrznych na ulicę lub podwórze, niemniej używanie pieców żelaznych w miejscach, gdzie się wyrabia lub gromadzi materiał łatwo zapaleniu podlegający, jest zakazane.

Dachy, gzymsy, okapy,
dymniki.

§. 47. Wiązania czyli stolce dachowe należy budować oddzielnie od powały strychowej, jako też od muru ogniowego, i nie wolno ani w powałę ani w mur ten wpuszczać części konstrukcyjnych.

Pokrycie dachów na wszystkich budynkach w obrębie śródmieścia i przedmieść zwarto zabudowanych, jako też na wszystkich domach piętrowych należy uskutecznić z ogniochronnego materiału.

Gzymsy okapowe wolno sporządzać tylko z cegły, kamienia lub blachy.

Dymniki na dachach należy opatrzyć oknami lub okiennicami blachą pokrytymi do zamknięcia.

Ganki zewnętrzne.

§. 48. Ganki zewnętrzne czyli korytarze otwarte na podwórzowych frontach budynków należy oprzeć na kroksztynach albo podporach z ogniotrwałego materiału i opatrzyć ogniotrwałemi poręczami. Gdzie ganki te tworzą jedyny przystęp do ubikacyj mieszkalnych albo schodów, mają być zbudowane całkowicie z ogniotrwałego materiału szerokości najmniej 1.25 m.

Jeżeli ganki przy wilach w §. 33. i 34. uwzględnionych, stanowią architektoniczne przyozdobienie, mogą być sporządzone całkowicie z drzewa.

Okna górne czyli latarnie
w dachach.

§. 49. Latarnie w dachu powinny być murowane całkowicie z cegły i zamknięte ogniotrwałe od poddasza.

Ramy okien i pręty przedzielające należy sporządzić z żelaza.

Wychodki.

§. 50. W parterze i na każdym piętrze domów mieszkalnych lub dla pobytu ludzi przeznaczonych, powinny istnieć wychodki odpowiednio umieszczone, łatwo przystępne w takiej ilości, ażeby na dwa pomieszkania przynajmniej 1 komórka przypadła.

Dla wil piętrowych położonych w ogrodzie i urządzonych na mieszkanie dla jednej tylko rodziny wystarczają wychodki parterowe.

W domach parterowych mogą być wychodki urządzone na podwórzu oddzielnie od budynku.

Wychodki należy oświetlić oknem umieszczonem w ścianie zewnętrznej i urządzić w nich odpowiednią wentylację celem odprowadzenia wyziewów. Drzwi wychodków powinny szczelnie przystawać; zaś siedzenie mieć dobrze przylegające przykrywki.

Rury spustowe i gańce w wychodkach należy urządzić z kruszczu lub z gliny kamionkowej na ten cel wyrabianej z polewą wewnątrz lub też z trąb drewnianych szczelnie spojonych i wewnątrz osmołowanych. Dla wentylacji rur spustowych należy urządzić odpowiednie przedłużenie takowych po nad dach.

Drewniane szalowania spustów w wychodkach są wzbronione.

Kłoki i kanały.

§. 51. Wszelkie odchody i nieczystości powinny być zbierane :

- a) w murowanych zbiornikach kloacznych lub
- b) w beczkach.

Do a) Budowę zbiorników kloacznych należy wykonać tak, aby z nich wszelkie nieczystości mogły być wywożone, tam zaś, gdzie połączenie zbiorników z kanałem publicznym jest możliwe lub gdzie połączenie zbiornika z wodą bieżącą przez władzę szczegółowo w każdym wypadku dozwolonem zostanie, ażeby tylko płynne nieczystości do kanału publicznego lub do wody bieżącej odpływały.

Zbiorniki kloaczne mają mieć najmniej 7 metr. sześciennych wymiaru i powinny być zbudowane w jak największej możliwej odległości od studziń, samoistnie i oddzielnie od innych budynków, gdyby zaś w szczególnym wypadku dopuszczonem było częściowe umieszczenie zbiornika kloaczego wewnątrz budynku, w takim razie musi być takowy założony bez związku z murami tego budynku.

Ściany, tudzież posadzkę zbiornika kloaczego należy wykonać z cegły do stopniałości wypalanej, na zaprawie cementowej, a to ściany grubości najmniej $1\frac{1}{2}$ cegły, zaś posadzkę z 4 warstw cegieł płazem kładzionych. Oprócz tego należy ściany tudzież dno z wewnątrz wytynkować zaprawą cementową starannie gładzoną z wyokrągleniem wszelkich kątów i rogów i ze spadkiem ku jednemu punktowi. Nakrycie zbiorników powinno być sporządzone szczelnie, opatrzone otworem do czyszczenia najmniej 75 cm. w kwadrat mierzącym i pokryte warstwą ziemi, gruzu lub t. p. najmniej 30 cm. grubą.

Inne również szczelne konstrukcyje zbiorników nie są wykluczone.

Gdzie połączenie zbiornika kloaczego z kanałem publicznym lub bieżącą wodą może być uskutecznonem, ma być urządzony w zbiorniku tak zwany dywizor czyli oddzielacz t. j. ściana dziurkowana z kruszczu, drzewa albo mrowana na cemencie z cegieł do stopniałości wypalonych z pozostawieniem szpar 1 cm. szerokich, poniżej której przefiltrowane płyny, otworem w zbiorniku na ten

cel zostawionym odprowadzone być mogą do kanału publicznego lub gdzie to szczegółowo dozwolonym będzie do płynącej wody, a to w obrębie ulic i placów publicznych kanałem murowanym, albo rurami kamionkowymi lub żelazniami, gdzie zaś kanał publiczny jest drewniany, tudzież w obrębie realności prywatnych, kanałem drewnianym.

W wypadku powyższym należy wpust ścieków wodnych i zlewów pomyjowych umieścić na odpływie po za zbiornikiem kloacznym, w każdym razie zaś urządzić w miejscu tem pneumatyczne zamknięcie kanału.

Kanały powinny być murowane w formie jaja z kamienia lub cegły do stopniałości wypalanej albo też wykonane z betonu, w obrębie budynków, ulic i placów przesklepione, lub mocnymi płytami kamiennymi szczelnie przykryte i opatrzone w odstępach najdalej 50 m. kominami dla wstępu, które szczelnie przykryć należy wiekami kamiennymi lub żelazniami. Posadzka kanału ma być wykonaną z cegieł storcem stawianych albo z ciosów kamiennych lub płyt kamionkowych odpowiednio przyrządzonych. Do wysokości 50 cm. od posadzki winne być co najmniej fugi wewnętrzne kanału wypełnione cementem i starannie wygładzone. Jeżeli kanał przechodzi przez mury budynku winien być w grubości tychże przeprowadzony bez przerwy, samoistnie i oddzielnie. Gdzie dopuszczoną będzie budowa kanału drewnianego, winien być takowy wykonany szczelnie, po za obrębem budynków, w jak największej możliwej odległości od studzien i od spodu, tudzież z boków zabezpieczony od przeciekania warstwą co najmniej 25 cm. grubą łu lub tłustej gliny w stanie wilgotnym mocno i dokładnie ubitej.

Celem przewietrzania kanału należy założyć komin wentylacyjny, umieszczony ile możności pomiędzy często ogrzewanymi kominami.

Jeżeli gmina miasta Lwowa ze względów publicznych uzna za potrzebne, mogą być kanały prywatne, leżące pod drogami i placami publicznymi nabyte przez gminę, a to w razie nie przyjścia do skutku dobrowolnej ugody nawet w drodze wyłączenia w myśl obowiązujących w tej mierze przepisów.

Do b) Przy systemie beczkowym powinien być otwór pomiędzy rurą spustową a beczką opatrzone wiekiem szczelnie zamykającym się, zaś komórka w której się mieszczą beczki powinna być tak wielką, aby w niej dwóch ludzi około beczki wygodnie poruszać się mogło, niemniej powinna mieć odpowiednio urządzony otwór dla przystępu robotników i podnoszenia względnie spuszczenia beczek.

Stajnie, składy słomy
i siana.

§. 52. Posoby stajen, nad którymi pomieszkania się znajdują, powinny być sklepiene, dla zabezpieczenia zaś szerzeniu się wyziewów należy w stajniach urządzić kanały wentylacyjne i wyprowadzić je po nad dach. Gdzie stajnie mieszczą się w osobnym na ten cel budynku, wystarcza posoba z belek opatrzone powalą i polepą z gliny albo posadzką na poddaszu i z dołu sufitowana.

Składy na słomę i siano należy oddzielić od innych budynków albo lokalności murem ogniowym w myśl §. 42.

Ścieki stajenne należy tak urządzić, aby zanieczyszczenie spodu ziemnego albo zawilgocenie murów nastąpić nie mogło.

Gnojowniki.

§. 53. Gnojowniki powinny być urządzone o ile możności najdalej od studzien i opatrzone ścianami i posadzką nieprzepuszczalną, jakoteż mocnemi, szczelnie zamykającemi się wiekami. Co do konstrukcyi gnojowników obowiązują przepisy postanowione w §. 51. dla zbiorników kloaczych.

Poddasza.

§. 54. Dla ochrony materiałów i robót rękodzielnich od wpływów atmosferycznych, pozwala się stawiać poddasza czyli szopy otwarte na filarach murowanych albo słupkach drewnianych.

Jeżeli poddasza do granicy sąsiedzkiej przypierają, należy je zabezpieczyć z tej strony murem ogniowym w myśl §. 42. Co do pokrycia tych budynków obowiązuje §. 47.

e) Ze względu na szczegółowe przeznaczenie budynku.

Uwagi ogólne.

§ 55. Przy budowlach przeznaczonych na szczegółowe cele, jako to: na kościoły, domy modlitwy, szkoły, teatru, sale widowisk, koncertów, zabaw i t. p. ustanawiane będą ze względów budowniczych, ogniowych i zdrowotnych szczegółowe warunki w każdym poszczególnym przypadku.

Dział III.

Budowy służące na cele przemysłowe.

Uwagi ogólne.

§. 56. Jako budynki przemysłowe w przeciwstawieniu do domów mieszkalnych rozumieją się: fabryki, zakłady warsztatowe i magazyny.

Budynki przemysłowe dzielą się na:

a) izolowane,

b) nieizolowane.

a) Budynki przemysłowe izolowane — odstęp izolacyjny.

§. 57. Budynki przemysłowe albo kompleksy tychże uważane są za izolowane, jeżeli ich każdy punkt oddalony jest od innych budynków i granic sąsiednich najmniej 20 mtr.

Szerokość ulic, jako też potoków publicznych wlicza się w to oddalenie.

Jeżeli zakłady fabryczne przypierają bezpośrednio do innych takich samych zakładów, w takich razach wystarcza oddalenie 10 m.

Odstępu izolacyjnego zabudować nie wolno.

b) Budowa domów fabrycznych izolowanych.

Budynki fabryczne izolowane nie mające więcej jak jedno piętro wysokości, w których nie wyrabiają się ani się gromadzą przedmioty łatwo podlegające zapaleniu, mogą być z wyjątkiem ścian kominowych albo tych, które do ulic przypierają, budowane z ryglówki o przedziałach murowanych cegłą.

c) Budowa domów mieszkalnych także.

Domy mieszkalne przy budynkach fabrycznych izolowanych, niemające więcej jak jedno piętro wysokości i służące dla właściciela, urzędników i robotników mogą być budowane z ryglówki jak powyżej z uwzględnieniem

przepisów §. 46. Jeżeli domy te przypierają do warstatów, mają być od takowych oddzielone murem ogniowym, niemniej ściany do ulic przypierające, mają być prowadzone z pełnego muru.

Budynki przemysłowo
nieizolowane i domy
mieszkalne tamże.

§. 58. Budynki przemysłowe położone w mniejszym oddaleniu niż 20 m. od innych budynków lub granic sąsiednich, jakoteż domy mieszkalne tamże położone podlegają przepisom ustanowionym w niniejszej ustawie dla zwykłych budynków.

Szczegółowe przepisy
dla budynków przemysłowych.

§. 59. Do wszystkich budynków przemysłowych bez różnicy odnoszą się następujące przepisy :

- a) Na budowę tychże należy przedłożyć plany jak to przepisane w §. 8. dla zwykłych budynków.
- b) Budynki, w których mieszczą się kotły parowe, mają być stawiane w jak największej odległości od ulic i od innych zabudowań, w których ludzie zazwyczaj się znajdują, gdzie zaś to nie jest możebnem, powinny być od tychże oddzielone murem najmniej na 2 cegły grubym i lekko nakryte, w żadnym zaś razie nie mogą być przesklepione.
- c) Palowiska mają odpowiadać przepisom §. 46.
- d) Ubikacje warstatowe mają mieć najmniej 3 m. wysokości i powinny być opatrzone w odpowiednią wentylację.
- e) Odpływ nieczystych lub cuchnących płynów ma być tak urządzony, aby takowe otoczeniu nie były dokuczliwe lub szkodliwe.
- f) Wychodki i pisoary dobrze wentylowane mają być umieszczone w odpowiedniej ilości.
- g) Za siłę i trwałość budynków, w których nagromadzają się towary lub produkta surowe, albo w których maszyny są ustawione, odpowiada właściciel.
- h) Pokłady belkowe mogą być oparte na podciągach i podporach żelaznych a nawet drewnianych, jeżeli w budynku nie mają się wyrabiać, albo gromadzić przedmioty łatwo podlegające zapaleniu.
- i) Powąła pokładów belkowych może równocześnie służyć za podłogę, która nie potrzebuje być sufitowaną.
- k) Ściany przedziałowe mogą być sporządzone z drzewa z wyjątkiem tych miejsc, gdzie się wyrabiają lub gromadzą przedmioty łatwo podlegające zapaleniu.
- l) Wiązania dachów mogą być oparte bezpośrednio na pokładach belkowych.
- m) W każdym budynku przemysłowym o więcej piętrach muszą być ogniotrwałe schody ratunkowe, które w razie pożaru dostaćby się można z budynku na zewnątrz. Schody ratunkowe powinny być w murowanem obudowaniu i mieć strop czyli posobę ogniotrwałą.

W obszernych fabrykach powinno być więcej schodów ratunkowych i tak rozłożonych, ażeby odległość do schodów ratunkowych z każdego punktu nie wynosiła więcej jak 40 m. Jeżeli schody takie służyć mają w razie niebezpieczeństwa nie dla większej liczby ludzi jak 50, muszą mieć co najmniej 1·3 m. szerokości jeżeli są prosto ramienne, zaś 1·6 m. szerokości, gdyby schody były założone o stopniach klinowych. Na każde 50 ludzi więcej powinna być szerokość powiększona o 0·15 m.

Dla ułatwienia komunikacji mogą być schody te umieszczone na zewnątrz budynku w obrębie izolacyjnym zakładu.

Dział IV.

Wyjątkowe postanowienia dla budowy na gruntach od miasta odległych.

- Ogólne uwagi. §. 60. Dla budowy nie wyższych jednakże jak na jedno piętro na gruntach odległych od przedmieść gęściej zabudowanych, albo na takich, które ze względu na swe położenie za stosowne ku temu uznane będą, mogą być dozwolone pewne ułatwienia w budowie, jeżeli przeznaczenie budynku albo otoczenie jego nie wymaga szczególniejszej mocy budowy, albo bezpieczeństwa od pożaru.
- Szutrowanie podwórz. §. 61. (do §. 28.). Szutrowania podwórz nie wymaga się.
- Wysokość ubikacyj mieszkalnych. §. 62. (do §. 32.). Wysokość ubikacyj mieszkalnych może być obniżoną do 2·5 m.
- Zamieszkanie pokoi strychowych. §. 63. (do §. 34.). Zamieszkanie pokoi strychowych jest dozwolone pod warunkiem osufitowania posoby i wszelkich drwnianych ścian przystępu i lokalności samych, jako też ścisłego zachowania przepisów §. 46.
- Drewutnie. §. 64. (do §. 36.). Na skład materiału opałowego mogą służyć komórki drewniane.
- Konstrukcyja ścian. §. 65. (do §. 40.). Wszelkie parterowe budynki, które oddalone są od najbliższych granic sąsiednich najmniej 20 m., mogą być budowane w całości z drzewa.
 Budynki parterowe w mniejszem oddaleniu mogą być zbudowane z drzewa ryglowego o podziałach wymurowanych należycie cegłą.
 Budynki parterowe powinny być budowane z twardego materiału. Wyjątek stanowią wile stawiane na letnie pomieszkane w ozdobnym stylu, jeżeli oddalenie ich od granicy sąsiedniej wynosi najmniej 20 m. Ściany kominowe powinny być jednakże murowane z cegły i przepisy §. 46. ściśle zachowane.
- Materiał do budowy. §. 66. Używanie sztucznych surogatów, a mianowicie betonu, piśe, cegieł wapiennych i t. d. jest dozwolonem. Co do ilości piętr, grubości murów i t. d. wydane będą w miarę okoliczności każdorazowo szczegółowe postanowienia.
- Wiązanie dachów i ich pokrycie. §. 67. (do §. 47.). Wiązania dachów mogą być oparte na belkowaniach strychowych.
 Używanie gontów na pokrycie dachów, niemniej tektury i t. p. materiałów jest dozwolonem, pokrywanie słomą wzbronionem.

Wychodki.

§. 68. (do §. 50.). Wychodki powinny być opatrzone dołem kloacznym co najmniej dylami ocembrowanym, lub też beczkami do wywożenia kału odpowiednio urządzonemi.

Dział V.

Postępowanie po ukończeniu budowy.

Uporządkowanie na placu budowy.

§. 69. Po ukończeniu budowy należy niezwłocznie zasypać wszystkie z powodu budowy powstałe jamy, uprzątnąć pozostały materiał budowlany, rusztowania, ziemię, gruz i t. p. i przyprowadzić wszystko w około budowy, co z jej powodu zmienionem lub uszkodzonem zostało, kosztem własnym do stanu odpowiedniego.

Pozwolenie na zamieszkanie.

§. 70. Nowo wzniesiony budynek nie powinien być wzięty w użytek pierwiej, dopóki Magistrat nie udzieli na to pozwolenia przekonawszy się przez komisję zesłaną na miejsce, iż przeciw użytkowaniu nowej budowy nie zachodzą żadne przeszkody ze względów budowniczo-ogniowo i sanitarno-policyjnych.

W szczególności postanawia się, iż budynki piętrowe murowane nie mogą być zamieszkałe w tym samym roku, w którym budowa ich rozpoczęta została.

Gdyby budujący przeprowadził zmiany, które w planie konsensowym lub w dodatkowych planach nie były uwidocznione, albo wykonał takie urządzenia, których w planach się nie uwidacznia, albo też zaniechał takich urządzeń, które ze względów ogniowo- i sanitarno-policyjnych są koniecznymi, w takim razie orzeknie Magistrat, czy i o ile przed uskutecznieniem takowych, względnie przed ich usunięciem, wzięcie w użytek nowego budynku nastąpić może, jako też w jakim przeciągu czasu i pod jakimi rygorami nakazane zmiany powinny być wykonane.

Komisyjne oględziny mają nastąpić w przeciągu 8 dni po wniesieniu podania, a w następnych 8 dniach ma być załatwienie podania stronie doręczone.

Dział VI.

Utrzymanie istniejących budynków.

Konservacja budynków.

§. 71. Każdy właściciel jest obowiązany utrzymywać realność swoją w dobrym stanie, czysto i porządkie i nie powinien dopuścić, aby budynki w skutek zaniedbania zagrażały bezpieczeństwu publicznemu, oddziaływały szkodliwie na zdrowie mieszkańców, szpeciły ulice publiczne albo sprzeciwiały się wymaganiom porządku i czystości; obowiązany jest przeto każdą powstałą wadliwość, nawet bez wezwania do tego ze strony władz usunąć w myśl niniejszej ustawy.

Gdyby właściciel na wezwanie władzy nie usunął powstałych wadliwości w oznaczonym terminie w myśl niniejszej ustawy, albo gdy budowa rozpoczęta dłużej niż trzy lata była zawieszoną i mimo wezwania władzy w oznaczonym terminie nie została wykończoną albo uprzątniętą, władza przymusowymi środkami zarządzi opróżnienie części lub całego budynku, albo też rozebranie i uprzątnienie rozpoczętej a niewykończonej budowy.

Budynki zawaleniem się
grożące.

§. 72. W razie zagrażającego niebezpieczeństwa może Magistrat zarządzić natychmiastowe opróżnienie i zabezpieczenie budynku grożącego upadkiem, a gdyby tego była potrzeba, całkowite lub częściowe rozebranie onegoż, zaś w razie oporu lub opieszałości właściciela, przeprowadzić to wszystko w drodze przymusowej, na koszt i niebezpieczeństwo tegoż.

W ogólności obowiązkiem jest Magistratu w każdym wypadku i bez względu na moc wstrzymującą jakichkolwiek rekursów, poczynić takie zarządzenia i użyć takich środków przymusowych, które się okażą niezbędnymi dla usunięcia grożącego niebezpieczeństwa, zapobieżenia większemu powstać mogącemu złemu i dla zapewnienia wykonania postanowień niniejszej ustawy.

Budynki przymusowo
opróżnione.

§. 73. Jeżeli budynek przymusowo opróżniony w przeciągu lat trzech nie zostanie tak naprawiony, aby znowu mógł być zamieszkanym, albo nie będzie rozebrany i uprzątnięty, służy Magistratowi jako władzy politycznej prawo, orzec ze względów publicznych egzekucyjną sprzedaż realności lub rozebrania jej na koszt właściciela w drodze publicznej licytacji i wdrożyć takową u c. k. Władz sądowych w myśl ustaw obowiązujących z warunkiem, że nowonabywca będzie obowiązany w terminie oznaczyć się mającym, nie prędzej jednakże jak w ciągu jednego roku przyprowadzić realność do możliwie dobrego i bezpiecznego stanu.

Konserwacja dachów
gontowych.

§. 74. Wszelkie dachy gontowe w śródmieściu i na przedmieściach gęściej zabudowanych, tudzież na budynkach piętrowych, mają być pokryte ogniochronnym materiałem w przeciągu lat 25 od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

W czasie tym dozwolone jest łatanie istniejących dachów gontowych tylkn w tych przypadkach, gdzie więzba dachu jest zdrową, zaś pokrycie w tak dobrym stanie zachowane, że wyłatanie naraz jednej czwartej części na każdej połaci jest wystarczającym.

Naprawa dachów, których więzba jest tak nadpsuta, że mniejszą przedstawia trwałość, niżli jej pokrycie, nie może być dozwoloną. W takich przypadkach należy dać nową więzbę dachu i pokryć ogniotrwale.

Przed rozpoczęciem łatania dachu należy uzyskać pozwolenie Magistratu.

Wysoki przy frontach,
pomieszkania w piwnicach i na poddaszach czyli strychach, wejścia do piwnic z ulicy, urządzenie pomieszczeń stróżów, wychodków, jam kloacznych i kanałów. Urządzenie budynków przeznaczonych na szczytowe cele.

§. 75. W przeciągu lat 5ciu od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy winne być zastosowane do istniejących budynków w obrębie miasta i ludniejszych przedmieść postanowienia teje zawarte w §§. 22. a i b, 33. i 34. ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37. 50 i 51. pod względem usunięcia rozmaitego rodzaju przedmiotów po za linię frontową budynków sięgających (jako to: schodów krat i poręczy, drzwi, okien i okiennic i t. p.), pomieszczeń w piwnicach i na poddaszach czyli strychach, wejść do piwnic bezpośrednio z ulicy, tudzież pod względem odpowiedniego urządzenia pomieszczeń stró-

zów, wychodków, jam kloacnych, kanałów, jeżeli i o ile w poszczególnych wypadkach Władza nie dozwoli szczegółowo na pozostawienie ich w stanie dotychczasowym.

W tym samym czasie powinny być wspomniane w §. 55. budynki przeznaczone na szczegółowe cele, stosownie do wezwania władzy urządzone odpowiednio względem budowniczym, ogniowym i zdrowotnym.

Dział VII.

Władze do przestrzegania niniejszej ustawy powołane.

Władze powołane.

§. 76. Władzami do przestrzegania niniejszej ustawy powołanymi są:

1. Magistrat król. stoł. miasta Lwowa.
2. Rada król. stoł. miasta Lwowa.
3. Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.
4. C. k. Namiestnictwo Królestwa Galicyi i Lodomeryi.
5. C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Magistrat.

§. 77. Magistrat król. stoł. miasta Lwowa załatwia wszystkie sprawy budownicze w pierwszej instancyi, a to we własnym zakresie działania gminy miasta Lwowa jako też organ wykonawczy, zaś w poruczonym zakresie jako władza miejscowo-policyjna, a przeto:

- a) Czuwa nad wykonaniem przepisów niniejszej ustawy.
- b) Sprawuje nadzór budowniczo-policyjny nad istniejącymi i nowo budującymi się domami.
- c) Udziela lub odmawia konsensu na budowy, a w przypadkach wymienionych w §. 78. a przedstawia swe wnioski Reprezentacyi miasta i czyni potrzebne przedłożenia c. k. Namiestnictwu.
- d) Orzeka w sprawach budowniczo-policyjnych i nakłada kary za wykroczenia przeciw postanowieniom niniejszej ustawy tudzież przepisom w myśl też wydanych.

Rada miejska.

§. 78. Rada król. stoł. miasta Lwowa orzeka:

- a) O przedłożonych jej przez Magistrat konsensach na każdą budowę, do której odnoszą się postanowienia §§. 4. i 6. tej ustawy i w ogólności o konsensach na budowę, które szczególnie tyczą się interesów gminy ze względu na jej własność lub ze względu na publiczną komunikację.
- b) W drugiej instancyi we wszystkich sprawach budowniczych we własnym zakresie działania gminy.

Wydział krajowy,
c. k. Namiestnictwo,
c. k. Ministerstwo
spraw wewnętrznych.

§. 79. Zakres działania Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego, c. k. Namiestnictwa Królestwa Galicyi i Lodomeryi i c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych określony jest odnośnymi obowiązującymi przepisami tudzież postanowieniami statutu król.

stoł. miasta Lwowa (ustawa z dnia 14. Października 1870. r. Dz. ust. kraj. Nr. 79.) o wykonywaniu bezpośredniego nadzoru przez Wydział krajowy i o rozstrzyganiu rekursów, niemniej o zakresie działania c. k. politycznej Władzy krajowej, które to przepisy i postanowienia stosują się w zupełności do niniejszej ustawy.

Dział VIII.

Postępowanie karne.

Zastosowanie
ustawy karnej.

§. 80. Wykroczenia przeciw niniejszej ustawie, które podpadają pod ustawę karną, dochodzone będą przez c. k. Sądy.

Kary policyjne.

§. 81. Wykroczenia przeciw postanowieniom §§. 3. 14. i 18. niniejszej ustawy podlegają karze pieniężnej od 5 do 300 zł., a w razie niemożności ściągnięcia grzywny, karze aresztu od 1 dnia do 2 miesięcy; wykroczenia przeciw innym §§. jakoteż przeciw nakazom przez właściwe władze w zakresie niniejszej ustawy wydanym, podlegają karze pieniężnej od 5 do 100 zł., a w razie niemożności ściągnięcia jej karze aresztu od 1 do 20 dni.

Karze podpada właściciel budowy lub wykonujący budowę, albo obadwaj, w miarę o ile który przewinił.

Kara nałożona nie uwalnia bynajmniej od obowiązku uchylenia popełnionej wadliwości budowy, jakoteż od dopełnienia zarządzeń Władzy, a nawet od zniesienia wadliwego przedmiotu budowy, jeżeli i o ile właściwa Władza uzna to za konieczne.